

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones uenerabilis magistri Nicolai de blony
decretoru[m] doctoris. capellani episcopi Bosnomensis.
ualde deseruientes populo. sed et clero utcu[m]q[ue]
docto eos digne legenti. predicanti. aut ...**

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 22. XI. 1494 - 1495

I. Sermo. XVI

urn:nbn:de:hbz:466:1-31214

¶ **D**ñica infra octa. Epiphanie

omni iniquitate et malicia et auaricia. Alij pleni adulterio p carnale voluptate. ij. Pet. j. **D**ij sunt oculos plenos habentes adulterij et incessabilis delicti. Alij pleni vino et ceruisia p ebrietate. Sapie. ij. Vino p̄cio/so nos impleam. Alij pleni ira p indignatione. Luce. iij. Repleti sunt ira in synagoga hec audientes. Alij pleni supbia. Sicut legit de Antiocho. i. **D**acha. it. q̄ repletus supbia spirabat in iudeos. **U**t igit isti pleni sint sapia xpi euacuet ista plenitudinem. Nam vt dicit Aug. Si vis recipe qd non habes. effunde qd habes. Non enim mitur vinu nouu in vres veteres. **D**inc apostolus horat dicens. Expurgate vetus fermentu vt sitis noua cōspertio. **F**uit etia xps plenus gra. **J**uxta illud **J**oh. j. **V**idim? cu plenus gra. **E**t quo non plenus q non ad mensuram recepit gras sed ad abundantiam et redundantiam. Nam est via veritas et vita. **I**pse est omniū omnia factus. attulit veritatem vt doctor. mansuetudinem vt liberator. iusticiam vt cognitor. inquit Aug. sup **J**oh. **E**t ideo ipse est fons omniū carismatum vt utrumq̄ dono riu et gras. **S**icut mare omni fontiu et fluminum origo. inquit **B**ern. sup cantica ser. xvi. **R**ogem? igit vt nobis aliqua stilla sapientie et gr̄e sue impartiri dignet quaten? per gratiam eius possim? puenire ad gloriā. **A**d qua nos pducatur pater et filius.

¶ **D**ñica infra octauas Ephe. l.

Sermo. XVI

Quom factus esset

Chs annoz duodecim. **L**uc. ij. ca. **P**ostq̄ mater sancta ecclā descripsit nobis infantiam nri saluatoris in dñica pcedenti. **N**ūc in ista dñica intendit nobis describere puericiā eiusdem ostendendo que q̄nta et q̄lia xpus egit in etate duodecim annoz quo vix audiebat doctores iudeoz attentissime et r̄ndebat illis prudentissime. **L**uius figura habet. j. **R**egum. iij. **U**bi **S**amuel indicauit visionē **D**eli sacerdoti seniori et euenit sermo ei? in israel que renelaucrat ei dñs. **S**amuel interp̄rat postulat? a deo et significat xpm qui postulat? fuit a sanctis patribus. **J**uxta illud. **E**mitte agnū dñe donatorem terre. **P**ic ergo **S**amuel. i. xps indicauit et manifestauit visionē. i. sapientiam quā vidit i abscondito p̄silio dei patris. **J**uxta illud **J**oh. **Q**ue-

cūq̄ audiui a patre meo nota feci vobis. **H**oc autē xps p̄cipue fecit in etate puerili ip̄is sacerdotibus iudeoz quoz figuram tenuit **D**eli sacerdos. et euenit sermo prout dixerat eis xps. qz omnia impleta sunt i iudeis quecuq̄ erat dicta a xpo. **J**uxta illud. **N**on p̄teribit generatio hec donec omnia fiant. **L**uce. xxi. **S**imile etiā habet in figura **D**aniel. ij. vbi **D**aniel adhuc puer loq̄ sapientiam inter sapientes babilonis. inter p̄terās omnia somnia regis. **D**aniel puer significat xpm. sapientes babilonis significant sacerdotes et doctores iudeoz. **B**abilon enim p̄fusio interpretat. et apud iudeos tūc omnia erāt cōfusa in ordine suo. eo qz celestibus p̄ponebant terrena et derelicto deo adheserūt dyabolo. **J**uxta illud **J**oh. viij. **U**os ex patre dyabolo estis. **U**nde d̄ ip̄is potuit dici illud ps. **C**ōfusi sunt. qm̄ deus spreuit eos. **Q**uā autē **D**aniel interpretatus est somnia regis significat qz xpus diuites huius seculi q̄ in diuitijs q̄si somniant longā vitā et tñ breuiter viuūt. et quibus dyabolus et mūdus p̄mittit delicias. et soluit miseras cum exurrexerint de somno mortis. **T**ales xps somniantes veniens docuit dicens illud **L**uce. xxi. **F**acite vobis amicos de māmōna iniquitatis. **E**t iter. **D**iuces difficile intrabit rē. **E**t de hac doctrina saluatoris quā cepit facere anno puericie sue duodecimo. hodiernū loq̄ euāgelii. **D**e q̄ loq̄ vestre charitati intēdo sed qz sine gra saluatoris nri ista facere nequeo. cū dicat **B**ern. sup cantica ser. xij. **S**ic origo fontiu et fluminū mare est. ita vt utiqz et sciaz dñs xpus. **Q**uis est enim dñs nisi ipse rex gl̄e xps. **E**t iuxta canticū anne **I**pse ē dñs sciaz dñs. **U**t igit de h̄ fonte gr̄e diuie aliquid hauriam? ad matrē gr̄e p̄mū recurrā? salutates eam voce amena dicentes ei **A**ue gr̄a plena. **I**n euāgelio p̄nti tria describitur. **P**rimo namqz describit xpi a parentibus suis amissio. cū d̄. **Q**uom esset ih̄s duodecim annoz. **S**ec̄do describit eius inuētio. cū subdit **F**actū est autē. **T**ertio describitur eius humilis et mitis subiectio. cū additur. **E**t descendit cū illis.

Dixi primo qz in prima parte euāgelij describitur xpi a parentibus suis amissio. cum d̄. **Q**uom esset ih̄s annoz duodecim. **P**ro q̄ sciendū qz licet multe fuissent solēnitates et

festiuitates in deoz. tñ tres erāt p̄cipue. scz
 Pascha Penthecostes et Scenophegia.
 Pascha erat in memoriā exiū eoz d̄ egypto
 Penthecostes in memoriā dationis leḡs
 p̄ Moysen a deo. Scenophegia i memo-
 riā habitatiōis q̄draginta ānis in deserto.
 Et de his ita sūt p̄ceptuz Deutro. xij. Ad
 locū quē elegerit dñs accedes z offeretis
 holocausta z victimas. De victimis habe-
 tur Leuit. xxiij. de oblatiōibz. **Hiē. xxviii.**
et. xxiij. Quonēs aut̄ omnes vniuersaliter
 ire tenebant dicitur **Exo. xxij.** vbi dicitur
 q̄ tribz vicibz in anno scz in aprilij. i iunio.
 in septembze. Et subdit p̄ singlos annos
 mibi festa celebrabitis. **Ho. in pasca. i pē-**
thecostes. in scenophegia. Dicit̄ etiam ibi.
Ter in anno apparebit oēs masculinū corā
 dño deo tuo. Et sic om̄s masculus de vni-
 uersis finibz isrl̄ debebat se p̄nare i ierlm̄
 z offerre hostias d̄terminatas in lege De
 mulieribz aut̄ nō erat p̄ceptū. s̄ si comita-
 bant viros suos bonū erat. Dicit̄ etiaz q̄
 q̄ remoti erāt a duabz festiuitatibz p̄ mino-
 ribz causis poterāt remanere. s̄ a festo pa-
 sce non excusabant. nisi causa infirmitatis
 vel causa hostilitatis capitalis. Et est q̄d
 d̄. **Q** cum x̄ps factus esset annoz duode-
 cim ascendentiū illis scz Joseph ex neces-
 sitate p̄cepti legis. et Maria ex p̄silio bñ/
 placit. et x̄po ex leḡs edicto hierosolimam
 tāq̄ metropolim. vt̄ erat sacerdotiū z tē-
 plū. iuxta p̄ceptū dñi. fm̄ p̄suerudinē diei
 festi. i. quā requirebat dies festi pasce ex cō-
 suetudine laudabili. **Nō** q̄ in die pasce ascē-
 derēt sed in vigilia. fm̄ **Bozrā.** Et d̄ docu-
 mentiū vt̄ ad ecclesiā etiā in vigilijs venire
 mus si fieri p̄t. Consumatisq̄ diebz scz azi-
 moz. cū rediret dicit̄ glosa q̄ illa solēnitās
 prelabat octo diebz. Ita vicz q̄ in q̄rtade-
 cima luna aplis p̄ueniebant ad vesperam
 z comedebāt agnū pascale. postea page-
 bant septe integros dies. vt̄ habet **Deute-**
ro. xxi. vbi d̄. **S**eptem diebz comedetis
 absq̄ fermento. Et nota h̄ q̄ iste ascensus
 erat occultus fm̄ Augustinū z magistz in
 historijs p̄pter metuz Archelai. Nam x̄ri-
 stus etiam ammonitōe angeli erat in egypto
 septe annis vsq̄ ad obituz Perodis
 ascalonite. quo defuncto successit ei filius
 Archelaus q̄ in iudea regnauit. p̄ eo. Au-
 diens ḡ hoc Joseph timuit illuc ire. Ne si
 lius Perodis sequerēt p̄ez in maliciā ad

perdendū puerū x̄pm. Et ideo ammonitō
 itez p̄ angelum iuit in Galilea z mansit in
 Nazareth. et sic de Nazareth latente ascen-
 debat ad solēnitatem pascale cum christo
 et Maria in templū ierlm̄. Ita q̄ nō essent
 inter turbas notati et p̄spici. z maxime i
 festiuitatibz. q̄ homines sunt alijs intēti.
 Boni ad cultū dei. mali ad lucra z vanita-
 tes. Et cū redirent scz parentes eius do-
 mum. remansit pater ih̄sus in ierlm̄. **Dugo.**
Preferens scolas theologic parentibz. Et
 nō cognouerūt parentes eius. **Sed** Be-
 da hic querit. Quō potuit x̄ps a parenti-
 bus obliuiscendo relinqui q̄ tanta p̄uui-
 dentia parentū nutriebat. Respondendū
 est. q̄ filijs isrl̄ ad festa confluentibz vt̄ ad
 p̄pria redeuntibz. mos erat seorsum viros
 et seorsum feminas incedere. pueri ḡ cū
 quolibet parente indifferenter ire poterāt
Ideo q̄ d̄. Maria z Joseph vicissim pue-
 rum ih̄m putasse quē secum nō cernebant
 cum altero parente reuersum. **Uñ** Zaba-
 rij. d̄. Familie et familie seorsum. z mulie-
 res eoz seorsuz. Et ideo sequit̄. **Q**uoniam
 tes aut̄ eum esse in comitatu. cognatorum
 vel notoz q̄ simul fuerant comitati scilicet
 a Nazareth. reuerūt se eodem die reuer-
 sionis iter scz versus galileā. et h̄ sine pue-
 ro. Et requirebant eū sero inter cognatos
 et notos. **Ho.** id est inter vicinos inter q̄s
 esse consueuerat aliquādo. Et nō inueni-
 tes eū p̄mo die reuersionis in domum. re-
 uersi sunt in ierlm̄ sc̄do die. requirebāt eū
 tertio die. fm̄ glosam. Alij dicūt q̄ venien-
 tes domū prima die de ierlm̄ querebāt eū
 inter cognatos z notos secūda die. es non
 inuenientes eum reuersi sunt in hierusa-
 lem z querebāt eum tertia die. **Sed** mo-
 dica est in h̄ differentia. **Uñ** dicit̄. **Q**uoniam
 uersi domū querebāt se q̄nti die z nō inue-
 niētes eū ibi. reuersi sūt tertia die ierlm̄ et
 querebāt eū q̄rta die. z tunc inuenierunt.
Uñ Et h̄ sunt tria documēta moralia.
Primū est vt̄ nō solū p̄cepta leḡs diuine ex-
 pressa s̄ etiā p̄suerudices laudabiles sem-
 ozū n̄foz obseruem? exēplo parentū x̄pi q̄
 fm̄ p̄suerudinē diei festi ascendebāt i tem-
 plū. Et h̄ idō ne sociale bonū turberet quia
 dissimilitudo oīs discors est. vt̄ dicit̄ **Dugo.**
Uñ dicit̄ **Aug.** li. iij. de doctrina xp̄iana.
Quis q̄s sic vit̄ rebz exterioribz vt̄ metas
 p̄suerudinis bonoz inter q̄s p̄s̄at̄ excedat

Quoniam infra octa. Epiphanie

aut aliquid. aut flagitiosus est. Et idem dicit Thomas secunda secunde. q. dicit. ar. j. Infantum autem seruanda est bona consuetudo ut nullus estimet sine ea leges quantum cumque salubres diu posse subsistere. Nam si cur dicit Robertus bolgot sup libz Sapientie. c. lxxij. Ad faciendum homines virtuosos non sufficit solus sermo legum persuasus cum multi iuvenes et alij perueniant metu penarum legalium a malis non possunt retrahi. Et ideo requiritur bona consuetudo que paulatim exterminat inclinationem passionis ad vicium. Unde ipse dicit quod posito quod aliqui habeant virtutes et inclinationem dispositionis naturalis ut bene completionari. alij ex doctrina per exercitium studij. non sufficit nisi assit consuetudo per quam ipse appetitus inclinatur ad bonum. Habet enim consuetudo quandam vim et violentiam inclinantem ad bonum. Et ex hoc patet quod ad bonitatem morum requiritur bona consuetudo. Que quidem consuetudo sicut lex antiqua non est aliquo modo sine materia et evidentissima causa mutanda. Nam secundum philosophum. ij. politicoz. nullo modo expedit civitati ut facilius mutet et abroget antiquas leges et consuetudines. quia hoc est inducere homines ad obediendum legibus. et per consequens mutare eas est inducere ad contemnendum eas. et sic ad debilitandum et destruendum easdem. Et ideo dicit Bolgot ibidem. quod melius est sinere quosdam paruos errores modicos et leues quam solvere leges antiquas. Decille. Secundum documentum est parentibus ut assuefaciant pueros suos et iuventute ad diuinum cultum et bonos mores. Unde Trenchard. ij. dicit. Bonum est viro cum portauerit iugum ab adolescentia sua. Et Hieronimus epistola. lxxxiij. ponit exempla de brutis animalibus qualiter non nisi a iuventute sua possunt domari. et de arbutulis quare arbores fieri possunt non nisi in iuventute. Unde proverbum est quod canis inueteratus nescit ire vincularum vel carbenatus. Hinc Seneca dicit de se epistola. lxxij. Ante senectutem oravi ut bene viverem in senectute curavi ut bene morerer. Hinc Salomon consulit Ecclesiasticus. xi. Hanc femina semen tuum. Et Ecclesiasticus. lxxv. Que in iuventute non congregasti. quomodo in senectute inuenies. Et beatus Augustinus super Johannem omel. lxxij. reddit bonorum rationem natura-

lem dicens. Memoria iuuentum est quasi thesaurus aurum in quem quicquid posuerit in senium conservant. Seneca etiam dat secundam rationem. Apud centesimam tertiam dicit. Memoria iuuentus hominis est etas optima. et sic ad beneficiendum magis oportuna apta et congrua. Patet et idem Seneca aliam rationem tertiam quia illa etas est fortissima quantum ad ingenium et vires corporis. Apud centesimam tertiam. Et epistola. lxxij. Non est igitur spectandum bene operari usque in senium. quia secundum Gregorium. li. j. omeliaz. omel. j. illa etas est per omnia miserisera. Et hoc sicut dicit Tullius libro de senectute. propter tria. quia reuocat a rebus agendis et quia corpus facit infirmum et omnibus voluptatibus priuat et non procul est a morte. Quod multi senes dicunt illud Iob. xxxij. Quis mihi detrum sum iuxta dies pristinos. Nunc derident me iuvenes pauci temporis. Ista deberent aduertere parentes filios aut filias habentes quam grauius peccat assuefacientes eos a puericia ipsorum ad malum ad vanitates seculi. ad coreas. ad ludos. ad spectacula. ad bouifationes. Quos etiam postea in senio retrahere non possunt. Iuxta illud. Quod puer assuecit dum vultu dimittere nescit. Talibus christus comminatur in die iudicij ve fletum et planctum dicens illud Luce. xxij. Filie hierusalem nolite flere super me. scilicet pro eo quod vos condemnatio iuste. sed super vos et filios vestros flere. quos scilicet sic docuistis peccare. Tertium documentum est ut dies festos iuxta preceptum diuinum in omni puritate et deuotione mentis celebretur exemplo christi Marie et Joseph. qui fuerunt omni puritate et innocentia preclari. Tales enim debent esse christiani in festiuitatibus sint absque peccato mortali. Alias enim totum erit deo odibile quicquid ab eis fuerit in peccato mortali tunc factum. Unde multum comminatur dominus illud Malachie. ij. Dispergam super vultum vestrum sterces solennitatum vestrarum. Et Isai. j. Solennitates vestras odiuit anima mea. Trenchard. primo. Viderunt eam hostes et deriserunt sabbata sua. Amos. v. Di et proieci festiuitates vestras dicit dominus. Ecce quomodo deus vocat tales solennitates iterum coram et abominationes. Tribus autem peccatis solennitates nostre viciantur et polluantur. Primo per ineptas leticias. De qua

dicat Aug^o. in li. de. r. cordis. **N** melius fa-
ceret aliq^o in agro suo aliqd vtile q^o i tea-
tro solaciosus existeret. et melius semie co-
rri die sabbati lana faceret q^o in festis tur-
piter saltaret. Unde de pse. dist. i. Qui die.
dicat q^o q^o die dnico p^otermissio diuino offi-
cio ad spectacula vadit excomunicetur.
Sec^o p^o gulam. de qua dicit in epla Die-
ronim^o ad Eustochiu^m. Valde absurdū est
nima saturitate vel honorare martirem
quē sam^o deo placuisse ieiunij. Tertio p^o
superbia. homines em̄ in festis magis or-
nant exterius et p^osequēs mutuo ad pec-
catū se prouocant. Unde q^o i figura hu-
ius Dyna filia Jacob cū egressa esset vt vi-
deret mulieres regionis illius a Sichem
filio Amoz euci p^oncipis terre Sichemita-
rū corrupta est. Gen. xxxiij. Dicit autē ibi-
dem magister in scolastica historia p^o Jo-
sephū q^o tūc erat solēnitās Sichemitas in
qua Dyna sola transiit ad vrbem empu-
ra ornamenta p^oncipaliū mulierū. Ace-
pt^o p^o ornamenta supbie Dyna in festo p^o-
didit castitatem. Contra ista tria necessa-
ria sunt alia tria ad bene festinandū. Oc-
cupatio circa licita salutaria et diuina. Un-
si desinas ab omnibus secularibus et nichil
mundanū geras sed spūalibus operibus va-
ces. hec est observatio sabbati christiani.
inquit Aug^o. sup. Eto. Omel. lxxv. Secun-
dum est corporis afflictio. Unde Leniti.
xxij. d^o. Affligetisq^o animas vestras in eo.
Et itez. Omnis anima que nō fuerit afflic-
ta die hoc peribit d^o populo meo. Foran-
ter dicit. anima. Quia ista afflictio d^o p^o-
cedere ex deuotione anime interioris affe-
ctus per pietatem ad deū nō per exteriori-
rem em̄ ostentationē vt in ypocritis qui ie-
iunant vt videantur ab hominibus. Mat^o.
vi. Tertium est humilis et deuota oratio. q^o
cōsistit in mentis ad deū erectione. De q^o
dicit Greg. in registro. Die dominico a la-
bore terreno cessandū est. atq^o omnino ora-
tionibus insistentū. vt quicqd negligentie p^o-
ter dies agitur. p^o diem resurrectionis do-
minice expietur.

Dixi secundo **Q**ue in secunda
parte h^o euā-
gelij describit inuentio xpi. Unde sequit.
Factū est autē post tridū inuenerunt illū
in templo. Determinantur hic plura circa
istam inuentionem. Primo temp^o. Se-

cūdo locus. Tertio actus. Un^o dicit. Fa-
ctū est post tridū. i. quarto die. fm̄ Hugo-
nē. inuenerunt illū in templo. id est. in atrio
templi. nō in theatro vel foro vel ludorbē
lasciu iuuenes inueniri solent. sed in loco
oratiōi et doctrine sacre deputato. In me-
dio doctorū. Glo. pro reuerentia q^o emine-
bat fm̄ Hugo. Vel vt melius posset oēs
audire. fm̄ Liram. et cuz eis melius con-
ferre. Audientē illos et interrogantē. Pri-
us audientē postea interrogantē. Intra
illud sapientis. Prusq^o audieris nō respō-
deas. Eccl. xj. Stupebant autē qui audie-
bant cum super prudentia et respōsis ei^o.
Stupor fm̄ Johanne damascenū est ex
incōsuetā ymaginatioe. Unde quia iudei
talem puerū nunq^o audierant stupebant.
Et hoc p^oter tria. Primo quia mira et oc-
cultā misteria de christi aduentu et de re-
dēptione generis humani proferebat di-
currens p^o scripturas eorū. Unde de ipso
potest dici illud Job. xxxij. Occulta pro-
duxit in lucem. Secūdo quia inueniem
etatem p^ondebat de qua sapientia antiq^o-
rum procedebat. Job. xij. In antiquis est
sapientia. Tertio quia hunc nunq^o ab ali-
quo per exercitiū exteri^o didicisse cogno-
uerant. Un^o Job. viij. dixerūt postea. Quo-
bid litteras scit cum nō didicerit. Super
quo autē stupebant sequit. Sup prudentia
scz interrogandi. Et respōsis ad que-
stiones propositas p^o xpm̄ datis. Et hoc
vtrāq^o naturā christus ostendebat scōm
Chrisostomū et Bedam. humanā. q^o hu-
militer audiebat. diuinā. quia subtiliter re-
spōdebat. Et vidētes ammirati sunt. Glo.
Maria et Joseph. et mlti alij. Et dixit ma-
ter eius ad illū. Mater dixit nō Joseph.
qui fm̄ Liram non audebat cum arguere.
sciens ipm̄ dei filiū. sed mater et maria di-
lectione et cellēs quia verus amor domi-
niū nescit. dixit ad eū. Fili qd fecisti nobis
sic. vt remaneres nobis ignorantibus. Nō
increpat eū virgo fidelis. sed querit vt aliū
doccant. fm̄ glosam. Ecce ego et pater tu^o
dolentes querebam^o te. scz d^o absentia tua
que nobis est durissima. Sed heu multū
hodie dolent de amissione cap^o plus q^o
filioy. Sed q^ore volebat. Nūqd quia cre-
debant perisse xpm̄ q^o nō est dicendū. cū
virgo et Joseph credebāt eū dei filiū. Glo.
Primo dicit ideo. q^o timebāt ne Archela^o

¶ Unica infra octa. Epiphanie

aliquid in xpm attemptasset et ne ipsi fuisset occasio mortis xpi. Secundo fm Dri-
genez. quia timebant ne sic cito redisset in
celum. Tertio fm Grego. qz maternis af-
fecta visceribus cu lamentis inquisitionez do-
lorosam ostendebat. Sed xps responderet
corrigedo matris dicta. Et quid est q me
quereratis. scz inter cognatos et pangui-
neos. i. quid in causa est v' ppter quid hoc
fecistis. An nesciebatis. q. d. Scio qz scie-
batis quia in his locis tacere et negocijs
sive operibus que patris mei sunt. scilz cele-
stis non Joseph putatini. sed dei. oportet
me esse. Sicut enim ad prem ira ad filium cu-
ra templi pmer. inquit h Beda. Et ipsi. i.
circustantes scribe et scolares no intellere-
runt verbu hoc quod locutus est ad illos. i.
Joseph et Maria. quid vellet innuere p
hoc verbum. cu n vellet dicere q cura te-
pli et spualiu gubernatio equaliter ad euz
cum patre pmeret. fm Bedam Job. xvij.
Dia mea tua sut et tua mea. **D** Hora
liter hic sunt tria documenta. Primum est vt
in omibz nostris actionibz medium tenea-
mus si volumus amissam sepius gratiaz
inuenire exemplo parentu xpi. qui no nisi
in medio doctoz xpm inuenerunt. Hoc au-
tem mediu est virtutis no loci. quelibet ei
virtus habet duo vicia. vnu superabundā-
tie aliud defectus. vt liberalitas prodiga-
litatem et auaricia. Prodigus dat vbi no
debet. Auarus no dat vbi debet. In me-
dio istoz est liberalis qui dat vbi debet. et
no dat vbi no debet. et sic de alijs. In sig-
num huius xps legit sepius in medio ha-
bitasse. vnde in medio hyemis natus est.
In medio veris pceptus. in medio noctis
natus. In diuersorio que est media domo
inter duos parietes locat. In medio bo-
uis et asini positus. In medio doctoz hic
In medio latronu in cruce. In medio di-
scipuloz post resurrectione. Unde ipse est
mediator dei et hominu. j. Thimo. ij. Se-
cundu documentu est vt in acquiro sci-
entia salutis prius audiam q loquamur
vel doceam. Unde xps h prius audiuit
postea interrogauit. Hinc Salomon ait
Eccl. xvij. Antequa loquaris discere. Et p-
uerbioz. xvij. Qui prius responder q au-
diat stultu se esse demonstrat. Et ido Eccl.
ij. ponit regula omni loqui volenti cum dr
Tempus tacendi tempus loquedi. prius

dicat tempus tacendi esse obseruandum.
Unde Hieronim' refert sup Ecclesiaste i
originali q disciplina pitagoricorum erat
tacendo p qnquenu et postea eruditos lo-
qui. vt discam' et nos loqui prius et postea
ad loquendu ora referem'. Unde Grego.
super Ezechiele Dmel. x. dicit. Ille loqui
veraciter nouit q prius bene tacere didicit
Et ad idem in pastoralis libro. ij. cap. xij. et
xvi. Similiter Hieronim' epla. lviij. pre-
scindeda est lingua vt que loqui nescit di-
scat vel saltem tacere. Est aut tacendu qn/
qz ppter plura. Primo ppter signum sapien-
tie. Unde Eccl. xx. dr. Est tacens q inue-
nitur sapiens. et est odibilis q procar e ad
loquendu. Secdo ppter insolentia audito-
rum Eccl. xxxij. Ubi no est auditus non
effundas sermonem. Unde Macrobi' li. j.
Saturnaliu. ca. j. Cum Socrates i quo-
dam conuicio ad loquedu hortaret. respo-
dit. Que pns locus et temp' erigit ego no
calleo. et que ego calleo nec locus nec tem-
pus callet pns. Calleo idem est qd subili-
ter sapio vel intelligo. fm Katholicon.
Tertio tacendu est ad intelligendu dicta
pposita. Unde Hieronim' de se dicit epla
ij. q voce prompturus eram. merte prius
pingeba. Quarto tacendu est ppter assiste-
rium honore Eccl. vij. Noli esse verbosus
in medio presbyteroz. Et Eccl. xxxij. Au-
di tacens et p reuerentia accedet tibi bo-
gra. Et sequit. Adolescens loquere vix in
tua causa Quinto tacendus est ppter peri-
culi maioris vitacione. In ppha. Auditui
meo dabis gaudiu. Sup q Aug'. omelia
lvij. dicit. Tutius aliqui audif veritas q p
dicat. Quia in primo humilitas custodit.
In secundo vix no surripit quantulacuz
iacetia. Et est h speciale documentu om-
nibz platis q prius debet audire in studio
sacra scriptura q alijs predicare. Ne tunc
querant discere qn debent alios docere.
xxxvj. dist. 8. Acce. Unde David prius ex
gratia spu sancti donu percepit postea gu-
bernacione regni affecut' est. ij. Regu. xxij.
Et dñs prius posuit verba sua in ore Je-
remie. postea constituit eum sup gentes et
regna. Viere. j. Sic xps prius aplos do-
cuit. postea ad predicandu misit. Et d hoc
Bernardus sup cantica ser. xvij. circa pn-
cipiu. Et patet ex his q nullus habz excu-
sacionez addiscendo et studedo ab alijs ex q

videt xpm audisse qd tm fuit fons sapientie
 frus r sapientia dei pris. vt dicit Beda h
 Unde Augustinus de se dicit. Ego senex
 et episcopus tot annorum a iuvene et col
 lega meo nondum anniculo paratus sum
 edoceri xxiiij. q. iij. Si habes. Et canon
 xxxviii. dist. dicit. Nullus propter obprobrium
 senectutis vel nobilitatis a paruulis eru
 ditis r mimis si qd forte est utilitatis inq
 rere negligat. Tertium documentu est pa
 rentibz vt filios suos ymo et subditos et
 amore no ex odio corrigat exemplo beate
 virginis dicentis b. Fili qd fecisti nobis.
 Fili dicit. no nequa. no maledicte. non fa
 tue. no qd peius dz seu est dyabole. Unde
 canon dicit. xlv. distinc. Cum beatus. q. le
 uiter castigatus reuerentiam exhibebit
 castiganti. Et est dictum Seneca. aspe
 ritatis aut nimie increpatio nec correctio
 nem recipit nec salutem. Et glosa ibidem
 dicit q. et q. platus no seruat reuerentiam
 subdito nec subditus tenet sibi seruare ea
 econuerso. xc. dist. esto. xxij. q. v. de forma.
 Verutamen p. granioribz delictis licitum
 est corrigere etia sga filios. Prover. xxij.
 Percute filiu sga r animam eius liberabis
 a morte. Hoc fecit beatus Benedictus q
 demoniacu que p. curare non poterat
 correctione fugauit. Sic xps maleverfan
 tes in templo flagellauit. Marci vndeci
 mo. et. Marci. xxi. Et apostolus tradidit
 homines sathane corporaliter vexandum. i.
 Roz. vi.

Dixi tertio q in vltima parte
 huius euangelij ta
 gatur xpi subiectio. Unde sequit. Et descē
 dit cum illis. scz Maria r Joseph r venit
 Nazareth vbi erat domiciliu Joseph. vbi
 etia xps conceptus est. et ibi ostendit etia
 hodie fons de quo xps aqua hauriebat
 Et erat subditus illi. Bern. Quis h. deus
 hominibz. Et m. seruabat oia sba hec
 in archa memorie. pferes ea in corde suo.
 quo vitz. pberie implebat de xpo que oia
 postea aplis declarauit. vt dicit Hiero. in
 sermoe de assumptoe. Et hec collatio erat
 ei delectabil. Puer aut. pficiebat etate. hoc
 vez est. qz crescebat qntu ad augmentum
 corporalis qntitatis. de infantia ad puerici
 am. et ulterius pficiedo vt dicit Grego. et
 sapientia et gra. Glo. no p augmentu sz p
 exercitiu. hoc est tm dicere. q xps no pro

fecit in maiori sapia et gra qz habuit ab ite
 stanti pceptiois sue. sed bn illa sapientiaz
 r graz exercuit coram alijs. r ita in effectu
 qntu ad ostensione magi. apparebat illa sa
 pientia fm qd ille crescebat. r fm q ille vo
 lebat sic pficit sol in luce cum plurima illu
 minat. Apud deu r apud homines. i. ad lau
 de dei r honore r ad utilitatez hominum.
 Roz. xij. Providetes bona. no tm coram
 deo sz etia cora hominibz. Sic dat forma
 humilitatis omibz sapientibz q videntes
 filiu dei sic humiliati parentibz. r ipi non
 dedignent humiliari r obedire suis pare
 tibz. et si non carnalibz saltē spūalibz. vt di
 cit Beda. Unde Aug. in libro r ope mo
 nachoz dicit. tra qsdam. Quid iniquus
 qz velle sibi obtemperari a minoribus et
 nolle obtemperare maioribus. Unde recte
 obedientia victimis preponit. Quia p vi
 ctimas aliena caro. p obedientiaz. ppria vo
 luntas immolatur. inquit Grego. xxx. li.
 moral. tractans illud. i. Regū. xv. Delictor
 est obedientia qz victima. Et Bernardus
 de noua militia dicit. q. nec studium bone
 actionis. nec ocium sancte cōtemplatiois
 vt lucerna penitentis extra obedientia cō
 poterunt. propter quod idez Bernardus
 arguit superbos sermone. xlv. super cantu
 ca dicens. Non legistis quam forma obe
 diendi puer ihs tradiderit. Na cū reman
 sisset in hierusalem et dicitet. In his que
 patris mei sunt oportet me esse. no acqui
 escentibz parentibz eius. sequi illos in Na
 zareth non despicit magister discipulos.
 dens homines. verbū et sapientia fabruz
 et feminam. Quid etiam addit scriptura.
 Erat inquit subditus illis. Quousqz sapi
 entes estis in oculis vestris. deus se mor
 talibus tradit r subdit. et vos in vjs ve
 stris adhuc ambulatis. Decille. Et
 hic occurrit tria dubia textualia. Pri
 mu est de etate christi. Secundum est de
 plenitudine gratie. Tertiu de plenitudine
 sapientie ipsius. Primum dubium est qua
 re christus in etate duodecim annoru vo
 luit archana sapientie sue demonstrare.
 Et respondetur breuiter q hoc idco. quia
 iste numerus tam in veteri qz in noua le
 ge multus est misterijs consecratus. Nam
 in veteri testamento duodecim erant pa
 triarche magni. filij Jacob. q toru cultum
 diuinu p mundū dilatauerūt. Bern. et i no

Quoniam infra octava epiphanie

uo testamēto duodecim apostoli q̄ pdica/
tione sua fidem xpi p̄ orbem terraz diffu/
derūt. vt *Luce.* Item in veteri testamēto
duodecim fontes in helym erant. *Exodi.*
Et in nono duodecim cophini et satura/
tione turbaz p̄ xpm aplico misterio colle/
cti. vt *Psalm.* In veteri testamēto. xij.
erāt boues et xij. leones et p̄cepto dñi p̄ sa/
lomonē in templo facti. Et in nouo testa/
mento. xij. iudices p̄ xpm in duodecim se/
dibz electi. vt *Psalm.* et multa silia.
Quia ergo iste numerus est p̄fectus. p̄fic/
tus vitz et duobz senarijs. qui est numerus
p̄fectus. ideo christo dedicatur ad signifi/
candum in nobis duodenariā p̄fectionē
scz decem p̄ceptorz et duplicis charitatis.
dei et p̄mi. Ad secundū dubiū de pleni/
tudine gr̄e tria sunt consideranda scilicet
an christus habuit plenitudinē gr̄e. Se/
cundo an illa gr̄a fuit infinita. Tertio an
illa gr̄a potuit augmentari. Dico ergo p̄
mo fm *Thomā sup. iij. Sententiaz dist.*
xij. Plenitudo gr̄e est triplex scz suffici/
entia. vt in sanctis omnibz in quibz est gra/
tia sufficiens ad omnes virtutes et expul/
sionem omnium peccatorz. Secūda ē pleni/
tudo copie sicut in tota ecclesia. quia nul/
la gratia ei deest que non sit in aliquo eius
membro. Tertia est plenitudo singularis
prerogative que fuit in beata virgine per
quā et peccatum et potentia peccandi etiā
venialiter tollitur. Sed preter has pleni/
tudines est plenitudo gratie christi p̄pter
gratiam vnionis. qua summe deo vnitur
quia in vnitate persone et p̄pter gratiam
capitis non solum habuit gratiā sufficien/
tem vno i omnes effudit eam abūde. Ita
vt etiam faceret aliquos per ministerium
ad gratiam inducentes. per quem modū
caput influit corpori. et facit q̄ aliqua mē/
bra etiaz alijs mēbris aliquo modo influ/
ant. Et etiam plenitudo gratie singularis
inquantū habuit gratiā que ipsum perfic/
iebat quantū ad omnes virtutes et om/
nes virtutum vsus. et quantum ad omnē
effectum gratie. Ad secundū autē dicendū
q̄ gratia dei fuit infinita quantū ad essen/
tiam sicut quelibet alia creatura. Sed ta/
men tribus modis potuit dici infinita.
Primo et cōiunctiōe ad diuinitatē in q̄n/
tum vnus xpi actus est et a diuinitate et ab
anima gratia informata. Secundo quo

ad ipam rōnem gratie quia omnis rō gratie
quantum ad omnē eius effectum fuit in
christo. nec fuit eius gr̄a finita vel limitata
ad aliquē effectū determinatū gr̄e. sed om/
nem modū. omnē gradum gratie. habuit.
Tertio quantū ad effectū. quia per gratiā
quā habuit xps potuit in infinitos opera/
ri redemptionē. Et per hoc pater ad terti/
um q̄ ex q̄ gr̄a xpi a principio fuit fini vlti/
mo vnita quasi suo termino. q̄n antez res
in suo termino est tunc possibilitas tota ē
et capacitas impleta. quare gratia sua au/
gmentari nō potuit. Ergo h̄ d̄z proficie/
bat gr̄a. intelligendū est nō i re sed fm ma/
nifestationē in alijs. vt dicit glosa et *Boz/
ra et Lira.* Ad tertium dubium de pleni/
tudine sciētie christi tria dico fm *Thomā*
super tertio *Sententiaz dist. xij.* Primo
q̄ in christo fuit scientia creata. Ratio fm
ipm quia talis scientia p̄ncipat ad p̄fectionē
nature humane. Secundo dico q̄ christus
per sapientiā suā cognouit omnia que sunt
vel aliqui fuerūt vel aliqui erūt. qz alias nō
fuisse in aīa omniquaqz p̄fectū. Verūtamē
dicit *Thomas* q̄ eoz que nec sunt nec fue/
rūt nec erūt. que tñ de p̄t facere. scia taliz
xpo nō inest. Quia anima xpi omnipotētiā
dei nō comprehendit. Tertio dico q̄ xps
profecit aliquo mō in scia et aliq̄ modo nō
proficere cōm in scia p̄uenit tripliciter vel
fm essentiā vel fm exp̄ientiaz. Primo mō
nō creuit. qz ab instāti conceptiōis aīa xpi
p̄fectissima fuit in sapia. S3 scdo mō cre/
uit et p̄fecit in q̄ntū ea q̄ certissima nouit et
sciebat exp̄imentaliter didicit. Et talis scia ali/
cui acquirit q̄n re videt p̄ntem sensibilit̄ q̄n/
tū cūqz p̄fectā demonstratōez de ea p̄us v̄/
derit. Et tanta de istis.

Quoniam infra octauas Epiphanie. II

Sermo. XVII

Quoniam triduum inue

nerūt eū in tēplo. *Luc. ij.* Glosuz
ras et organū spūscū magnū p̄
Aug. oñdens magnitudinē et sufficiētiā
diuine bonitatis cū cr̄is hominibz impen/
sam. super *Iohannes* sermone. xij. sic ait.
Deus totum tibi est. Si esuris. panis est.
Si sitis aqua tibi est. Si in tenebris es.
lūmē est. Si nudus es i moralitate. vestis
tibi est. Decille. Vult dicere q̄ deus om/
nem sufficiētiā nostram habet in se.